

Sääksisäätiön toimintakertomus vuodelta 2024

Yleistä

Sääksisäätiön keskeinen tehtävä on edistää petolintujen suojelua ja siihen liittyvää tutkimusta. Tavoitteen saavuttamiseksi säätiö hankkii rahoitusta eri lähteistä ja jakaa apurahoja petolintuharrastajille ja -tutkijoille kenttätöistä aiheutuviin kuluihin. Säätiö informoi ympäristöviranomaisia ja yleisöä eri petolintulajien suojelutarpeesta ja esittää asiantuntijoidensa välityksellä toimenpiteitä asiantilan korjaamiseksi. Säätiössä hallituksen ohjauksessa toimivat työryhmät: Sääksityöryhmä, Merikotkatyöryhmä, Haukka- ja pöllötyöryhmä sekä Viestintätyöryhmä.

Sääksien pesimäkannan seuranta samoin kuin merikotkanpesien tarkastusta ja uusien etsintää jatkettiin entisessä laajuudessa ja niistä valmistui raportteja, julkaisuja ja yleisöartikkeleita. Säätiön asiantuntijat olivat mukana ohjeistamassa tuulipuistojen suunnittelua suurten petolintujen pesäpaikkojen suojelemiseksi. Säätiön tuella vuonna 2023 aloitettu Meri-Lapin monivuotinen tutkimushanke käynnistyi. Siinä selvitetään helmi- ja lapinpöllöjen pesintämenestystä suhteessa etäisyyteen tuulivoimaloista. Tutkimushanketta laajennettiin 2025 käsittämään helmipöllön pesintää pöntöissä tuulivoima-alueella Pyhännässä. Suurten petolintujen pesäympäristöjen metsänhoidosta laaditut Metsäkeskuksen ohjeet ja niiden noudattaminen tuli vuoden aikana ajankohtaisena esille ja niistä tuli useita kymmeniä tiedusteluja sekä lausuntopyyntöjä.

Kangasalan Sääksikeskuksen toiminta jatkui entiseen tapaan ja paikalla järjestettiin luontovalokuvauksen kurssuja yhteistyössä Taigabird Oy:n kanssa. Säätiön maanvuokravuokrasopimus umpeutui ja koska emme päässeet maanomistajan Wääksyn kartanon kanssa pitkäaikaiseen meitä tyydyttävään sopimukseen, päätimme irtisanoutua ja lopettaa Sääksikeskuksen toiminnan vuoden 2024 lopussa. Lopetuspäätös aikaansai runsaasti töitä syksyn aikana. Kutsuvieraille järjestettiin päätösseminaari.

Yhteistyötä metsäyhtiö UPM:n kanssa Harvialan metsäalueella jatkettiin täydentämällä talousmetsiin haukan tekopesiä sekä sijoittamalla pönttöjä varpuspöllöille ja pesälaatikoita tuulihaukoille. Hankkeen kojärjestely saatiin suunnitelman mukaisesti valmiiksi ja vuosiseuranta käynnistyi. Uutena yhteistyöhankkeena käynnistettiin Helsingin yliopiston Lammin biologisen aseman kanssa linnuston monimuotoisuutta mittaava bioakustinen seuranta, jossa petolinnut ovat keskiössä.

Säätiön ylläpitämät nettikamerat sääksenpesillä Janakkalassa, Paltamolla ja Muoniossa keräsivät lukuisan joukon asiasta kiinnostuneita katsojia. Kuvamateriaalia on usean vuoden ajalta tallessa ja etsitään keinoja sen analysointiin.

Säätiön kotisivuilla oli esillä ajankohtaisia asioita toiminnasta. Merikotkaverkko ja Pandion-verkko välittivät tietoa rengastajien ja asianharrastajien keskuuteen ja säätiö järjesti Valkeakosken Päivölässä perinteisen suurten petolintujen tilaa koskevan seminaarin. Säätiön petolintuasiantuntijat ovat olleet vuoden aikana aktiivisia ja tuottaneet lukuisia korkeatasoisia tieteellisiä julkaisuja ja toisaalta yleisötasoisia artikkeleita petolintujen ekologiaan ja suojeluun liittyen.

Sääksisäätiö

Säätiön rahoituspohja säilyi lähes entisellään koostuen saaduista avustuksista ja apurahoista, Sääksikeskuksen piilokojujen vuokrauksesta ja tuotemyynnistä. Tieto Sääksikeskuksen toiminnan lopettamisesta toi runsaasti valokuvaajia ja luontoharrastajia kesäkaudella paikan päälle. Säätiö jakoi apurahoja petolintujen suojeluun pitkäaikaistilien korkovaroista.

Sääksityöryhmä

Sääksityöryhmän päätehtävänä on toimia sääksien suojelutyön ohjaavana ja toimeenpanevana ryhmänä Sääksisäätiön hallituksen alaisuudessa. Työryhmälle on vuonna 2020 hyväksytty toimenkuva, jossa määritellään tarkemmin toiminnan tavoitteita ja toimintatapoja.

Sääksityöryhmän kokoonpano oli seuraava: Heikki Kainulainen (pj), Jonna Viisainen (siht), Kim Hietikko, Petri Hirva, Vesa Hyyryläinen, Juhani Koivu, Harri Koskinen, Joonas Koskinen, Olli Lehtimäki, Pasi Leinonen, Simo Loisa, Risto Mattila, Heljä Pylvänäinen, Sirpa Rautiainen, Anu Turku, Jonna Viisainen, Panu Villanen ja Jorma Yrjölä. Työryhmän kokouksia pidettiin kaksi etäkokouksina. Lisäksi pidettiin pienemmällä ryhmällä (Ilmari Häkkinen, Juhani Koivu, Simo Loisa, Heikki Kainulainen sekä Jouko Alhainen) useita kokouksia, joissa pohdittiin Pohtiolammen sääksikeskuksen toiminnan päättämiseen liittyviä asioita. Sääksikeskuksen toiminnan organisoina toimi Ilmari Häkkinen apunaan Juhani Koivu. Keskuksen toiminta ja toiminnan päättäminen on esitetty jäljempänä omana kohtanaan.

Osallistuminen valtakunnalliseen sääksiseurantaan ja sääksien rengastukset

Sääksien suojelutyö on alkujaan painottunut Hämeeseen ja edelleen suuri osa sääksityöryhmän työstä kohdistuu tälle alueelle. Sääksisäätiön kenttätyöryhmä (Pertti Saurola, Ilmari Häkkinen, Harri Koskinen, Risto Mattila, Simo Loisa ja Juhani Koivu) osallistui vanhaan tapaan Kanta-Hämeen ja sen lähialueiden sääksien seuranta-tutkimukseen. Työ käsitti erilaiset tarkastuskäynnit pesäpaikoilla, rengastustyön ja lentopoikasten tarkastukset. Pesintätuloksen tarkastuksissa käytettiin entistä laajemmin dronia. Tarkastukset toteuttivat Risto Mattila, Ilmari Häkkinen, Harri Koskinen, nyt jo edesmenneen Raimo Uusitalon työryhmä ja Hannu Simola. Perustutkimusalueella (Saurola) todettiin kaikkiaan 56 varmuudella munavaiheeseen edennyttä pesintää. Kaikkiaan tarkastettiin noin 140 pesäpaikkaa.

Pirkanmaalla Kim Hietikko tarkasti saaripesiä 22, joissa pesintöjä 12 ja niistä 29 poikasta. Mantereella tarkastettu 19 pesäpaikkaa, joissa pesintöjä 11 ja poikasia 25. Lisäksi löytyi yksi uusi pesäpaikka.

Pertti Koskimies tarkasti Etelä-Karjalan pohjois- ja Pohjois-Karjalan eteläpuoliskossa sekä Etelä-Savon kaakkoisosissa säätiön apurahan tukemana noin 90 pesää valokuvaten ja äänittäen kaikki paikalla olleet emot. Poikastuotto oli hyvä tällä alueella. Hän rengasti poikaset metallirenkään lisäksi yhdettätoista vuotta lukurenkailu sellaisista puista, joissa yksin toimien se oli turvallista. Tutkimus on jatkunut vertailukelpoisella tavalla 1990-luvun alusta alkaen.

Kai Leppimäki tarkasti Sääksisäätiön apurahan turvin sääksenpesiä läntisessä Suomessa useiden kuntien alueella (Kihniö, Parkano, Siikainen, Ulvila, Eurajoki, Eura, Harjavalta, Säkylä, Karvia). Teemu Honkanen tarkasti Tero Ivaskan sekä Hannu Vainiopekan kanssa Saaristomeren sääksenpesintöjä Paraisten alueella (mukaan lukien vanhat Nauvon,

Sääksisäätiö

Houtskarın, Korppoon ja Iniön kuntien alueet) yhteensä 30 pesää. Tarkastuksiin myönnettiin Sääksisäätiön apuraha. Lisäksi tarkastettiin yksi pesä Brändössä Ahvenanmaan puolella. Poikaspesiä tarkastetuista pesistä löytyi yhteensä 14 ja poikasia näissä oli 34, joista 28 rengastettiin. Rengastetut linnut merkittiin alumiinisten nimirenkaiden lisäksi myös keltaisin lukurenkain. Poikas- ja rengastusmäärä olivat koko nelivuotisen seurantahistorian (2020–24) parhaat.

Teemu Honkanen tarkasti Etelä-Savossa Mikkelin, Haukivuoren, Kangasniemen, Juvan ja vanhan Virtasalmen alueella yhteensä 20 pesää. Näistä poikaspesiä oli 13. Yhteensä niissä oli 28 poikasta, joista 22 rengastettiin.

Kainuussa ja sen lähituntumassa tarkastettiin yli 200 sääksenpesää. Poikaspesiä oli noin 70, joista rengastettiin 110 poikasta. Poikaset merkittiin myös keltaisilla lukurenkailla. Vesa Hyyryläisen lisäksi alueella pesiä ovat tarkastaneet/rengastaneet Jouni Lamminmäki, Veikko Korhonen ja Ari Lyytikäinen. Vesän avustajina ovat toimineet Pertti Kaarakainen, Risto Korhonen, Pekka Kempainen, Jaakko Ljokkoi, Juha Lyytikäinen, Jussi Mikkola, Jussi Määttä, Jukka Kempainen, Matti Kempainen, Jukka Nissinen, Seppo Nissinen, Heljä Pylvänäinen, Pekka Rännänen, Kari Partanen, Kalevi ja Benjamin Tervo ja Valtteri Tervo.

Luoteis-Lapissa tarkastettiin tänä vuonna 18 reviiriä, joista kymmenellä oli 22 poikasta, joista 20 rengastettiin. Poikasista 20 rengastettiin myös keltaisilla lukurenkailla. Pesien tarkastajina toimivat Heikki Kainulainen (kaikki pesät), Kalle Pinomaa, Tapani Rantahalvari, Teemu Myllynen, Heikki Ruuska ja Christina Mietzch.

Tekopesät

Sääksisäätiön toimesta rakennettiin vuonna 2024 tiettävästi kolme tekopesää. Metsäkeskuksen ohje vuodelta 2022, jossa varoetäisyys ja pesintäaika ovat muuttuneet, on johtanut siihen, että rakennuslupien saaminen on vaikeutunut.

Pesäkamerat ja riistakamerat

Säätiöllä oli toiminnassa sääksien pesäkamerat Janakkalassa, Paltamossa, Kolarin Ylläslompolossa ja Muonioissa. Kameroiden välittämää kuvaa oli mahdollista seurata säätiön nettisivujen kautta sekä myös Youtubessa. Janakkalan kamerahankkeen kenttätöihin osallistuivat Ilmari Häkkinen, Harri Koskinen, Simo Loisa, Reijo Onnela ja Juhani Koivu. Kameraseurannan tekniikasta ja käytännön töistä vastasi Simo Loisa. Janakkalan pesäkamerakalustoon hankittiin uusi reititin yhteyden parantamiseksi edellisen kesän kokemusten pohjalta, yhteyden laatu parani odotusten mukaisesti. Janakkalan kamera asennettiin kohteelle 26.3.2024 ja haettiin pois 24.9.2024. Nettikameran lisäksi pesällä oli myös riistakamera.

Huhtikuun alussa aurinkopaneeleita käännettiin latauksen kannalta parempaan asentoon. Lisäsimme kalustoon myös Glopallin 520 kauko-ohjauslaitteen paneelien ja akuston toiminnan seuraamista ja ohjausta varten. Kesäkauden kuvauspalvelu toimii moitteettomasti, häiriöitä ei ollut. Lintujen pesimäaikaisesta käyttäytymisestä saatiin tallennettua varsin ainutlaatuisia kuvamateriaalia. Pesän uusi naaras onnistuttiin merkitsemään lukurenkailla, mikä helpottaa oleellisesti linnun yksilöllistä tunnistamista tulevina vuosina. Juhani Koivu toimi kamerahankkeen yhteyshenkilönä (mm. UPM:n viestintäpalvelu ja lehdistö). Hämeen Sanomat seurasi koko pesintäkauden ajan kamerapesän tapahtumia ja julkaisi useita laajoja artikkeleita pesinnän edistymisestä.

Sääksisäätiö

Satelliittisääksi Ilpon pesän kameraseurannasta luovuttiin kokonaan, koska linnut olivat siirtyneet pesimään vaihtopesälle, jota ei etsinnöistä huolimatta löydetty.

Paltamon webkameran välityksellä seurattiin jo yhdeksättä vuotta sääksipari Miilan ja Pennan pesintää. Penna katosi haudonnan aikana ja lopulta uusi sääksipari valtasi pesän. Uusi pari ei vielä tänä vuonna kuitenkaan saanut poikasia, vaikka olivatkin tiiviisti pesällä koko kesän. Kameranpesän vaiheita seurattiin aktiivisesti YLE:n toimesta ja Sääksisäätiön sivuilla. Paikallismediat tiedottivat Kainuun sääksiprojektista useita kertoja. Vesa Hyyryläisen ja Heljä Pylvänäisen tekivät kenttätöitä ja raportoinnin.

Ylläslompolon pesäkameran ylläpidosta ja lupa-asioista vastasivat pääasiassa Tapani Rantahalvari ja Heikki Kainulainen apunaan Kalle Pinomaa. Pesällä ei ollut pesintää, mutta sääkset kävivät varsin usein pesällä, kuten edellisinäkin kesinä. Muonion pesäkamera toimi luonnonpesällä. Kameran asensivat Heikki Kainulainen ja Kalle Pinomaa. Kamera toimi lähes moitteetta koko pesintäajan. Pesällä pesi sama pariskunta kuin edellisinäkin kesinä. Pesintä onnistui hyvin. Kaksi poikasta rengastettiin heinäkuussa. Kameroiden toiminnasta raportoitiin lupapäätösten mukaisesti Varsinais-Suomen ELY-keskukselle.

Lähetinsääkset

Satelliittisääksi Vesku talvehtii jo kolmatta kertaa Korsikan Porto-Vecchiossa. Syysmuutto alkoi 10.9.2024. Viimeinen paikannus linnusta tuli 10.10.2024 Tsekin eteläosasta. Ei ole tietoa lähetysten loppumisen syystä -mahdollisesti lintu menehtynyt tai lähetin rikkoutunut. YLE seurasi Kainuun lähetinsääksen muuttoa, kuten myös Paltamon webkamerapesän tapahtumia. <https://satelliitti.laji.fi/birds/JX.1442466> Kenttätöitä ja raportointi tehtiin Vesa Hyyryläisen ja Heljä Pylvänäisen toimesta.

Sääksiverkko

Sääksien rengastustoiminnan ja rengastajien yhteistyön ja tiedotuksen edistämiseksi on Luomuksen toimesta Helsingin yliopiston palvelimelle perustettu sähköpostiverkko (pandion-verkko@helsinki.fi), mikä otettiin käyttöön vuoden 2022 alkupuolella. Sääksiverkon käyttö on lisääntynyt verrattuna aikaisempaan, mutta voisi olla aktiivisempaa.

Muita toimia

Valmisteilla olevan uuden Sääksi -tietokirjan julkaisu siirtyi vuodelle 2025. Kirjaa ovat valmistelleet Pertti Saurola, Juhani Koivu ja Ilmari Häkkinen.

Julkaisut ja esitelmät

Viluksela M, Saurola P, Koivusaari J, Finnlund M, Bignert A, Airaksinen R, et al. (2024) Temporal trends (1972–2017) and spatial differences of persistent halogenated aromatic hydrocarbons in osprey eggs in Finland. PLoS ONE 19(9): e0308227.

Valkeakosken Päivölässä merikotka- ja sääksiseminaarissa 20-21.1.2024 Pertti Saurola esitelmöi aiheesta ”Miksi pesivien sääksiparien valokuvaaminen on tärkeää?” ja Heikki Kainulainen esitti Tuomo Ollilan ja Kainulaisen valmisteleman esityksen aiheesta ”Lapin sääkset”.

Sääksisäätiö

Vesa Hyyryläinen piti vuoden aikana useita petolintuihin liittyviä esitelmiä Paltamossa ja Kajaanissa sekä myös maakunnan ulkopuolella (mm. Soinissa 26.9.24) sekä piti lintukursseja keväällä 2024 Paltamon kansalaisopistossa ja Kajaanin Kaukametsän opistolla. Kurseilla tutustuttiin eri linturyhmien elämään luentoja ja harjoitusten avulla ja käytiin myös luonnossa tutustumassa lintujen elämään. Useat mediat haastattelivat Hyyryläistä ja muutoin seurasivat sääksiin ja muihin petolintuihin liittyviä aktiviteetteja Kainuussa 2024.

Lausuntoja

Ely-keskukset ja kuntien ympäristövirkaillijat ovat pyytäneet Sääksisäätiöltä useita lausuntoja liittyen sääksenpesien ympäristössä tapahtuvaan metsänhoitoon ja rantarakentamiseen pesintäaikana. Säätiön edustajina Heikki Lokki ja Ilmari Häkkinen ovat selvittelleet uutta ohjeistusta.

Sääksikeskuksen toiminta vuonna 2024

Sääksikeskus oli avoinna viimeistä kesää vuonna 2024. Käytännön toiminnan ylläpito ja johtaminen oli siirretty suureksi osaksi Jouko Alhaisen Taigabird Oy:n vastuulle.

Tapahtumat

Tornien taisto oli 4.5.2024. Pihatornissa oli vetäjänä Olli Lehtimäki (joukkue Pandion) ja tuloksena 59 lajia. Kosteikkotornissa vetäjänä oli Joonas Koskinen (joukkue Tyhjätaskut) ja tuloksena 62 lajia. Yleisöä torneilla kävi noin 30 henkilöä. Lasten Löytöretkiviikko (järjestyksessä 24.) oli 24. – 30.6.2024. Tapahtuma ja luontopainotteiset rastit järjestettiin Pohtiolammella. Löytöretkiviikkoon osallistui noin 50 lasta.

Kuvanäyttelyitä järjestettiin kaikkiaan neljä:

- Pirkanmaalaisten naiskuvaajien luontokuvanäyttely
- Pirkanmaan ja Pohtiolammen linnut, Jorma Piippo
- Kangasalan luontoa, Kangasalan luonto ry (uusinta)
- Sääksisäätiön 30-vuotisjuhlanäyttely (uusinta)

Kuvanäyttelyt saivat yleisön varauksettoman suosion.

Muut tapahtumat

- valokuvauskurssit: neljä kaksipäiväistä tapahtumaa, Jouko Alhainen ja Jorma Piippo
- SSP-pyyntit yhteensä 10 pyyntikertaa, Arto Miikkulainen ja Jouko Alhainen
- useita pienimuotoisia linturetkiä yleisölle, Jouko Alhainen

Palvelut luontokuvaajille

Eryteisesti lyhytaikaisia kuvaajia kävi yleisötornilla ja ylätornissa aikaisempia vuosia enemmän. Tämä johtui varmaankin siitä, että kuvaajat tiesivät kohteen olevan avoinna viimeistä kesää. Lisäksi kuvauksen markkinointi oli järjestetty tehokkaamalla tavalla, joten se tavoitti myös uudet kuvaajat paremmin. Kuvausten taustapalveluista vastasi Anu Turku. Kalahuollosta vastasi Simo Loisa. Hallinnosta vastasi Ilmari Häkkinen ja Juhani Koivun tilapäisavustuksella. Kalat sääksialtaaseen tilattiin Savon Taimen Oy:ltä kolmesti kauden aikana.

Sääksituotteet

Pönttöjen ja muiden sääksituotteiden markkinoinnin asemesta keskityttiin jo materiaalien pakkaukseen ja siirtämiseen pois Pohtiolammen varastoista. Toki tuotteita myös myytiin suunnilleen sama määrä kuin aikaisempinakin kesinä.

Sääksisäätiö

Kirjat ja muut paperitavarat myytiin merkittäväillä alennuksilla.

Sääksikeskuksen tutkimushankkeet

Koska kohteen alasajo vei kaikki säätiön käytettävissä olevat voimavarat, ei Pohtiolammella järjestetty mitään tutkimushankkeita kesäkaudella 2025, pois lukien SSP-pyyntit.

Muu toiminta, vierailut ja kahvilapalvelut

Pohtiolammen toimintaa jatkettiin vuoden ajan maanomistajan suusanallisella luvalla ja entisillä ehdoilla. Uutta vuokrasopimusta ei onnistuttu solmimaan Wääksyn kartanon kanssa, joten Sääksikeskuksen toiminta päätettiin ajaa alas vuoden loppuun mennessä. Toiminnan lopettamiseen liittyvät valmistelut aloitettiin heti keväällä. Kahvila- ja luontomatkailupalveluista vastasi vuonna 2024 Taigabird Oy kuten aiemminkin.

Sääksisäätiö palkkasi Kangasalan kaupungin avulla Ville Ylimartimon palkkatuella huoltomieheksi Pohtiolammelle ajalle 1.4. - 30.9.2024. Toisena huoltomiehenä oli pitkäaikainen säätiön avustaja Kari Pajula määräaikaisesti palkattuna ajalle 1.4. – 31.10.2024. Jouko Alhainen toimi huoltomiesten työnjohtajana kesäkauden ajan.

Saadut lahjoitukset ja avustukset

Juhani Koivu lahjoitti säätiölle rahallisesti noin 300 euroa maksamalla säätiön toimistopalveluiden kuluja omista varoistaan mm. tulostimen painovärejä ja painopapereita. Kangasalan luonto ry tuki säätiötä kuvanäyttelyn pystyttämiseksi noin 100 eurolla.

Merikotkatyöryhmä

Merikotkan suojelun edistäminen 2024

Merikotka on toipunut 1950-luvulla alkaneesta romahduksesta paljolti suojelutoimien ja ympäristön tilan parantumisen ansiosta. Lajin kanta täällä on elinvoimainen, kuten koko pohjoisessa Euroopassa. Mutta laji on edelleen ravintoketjun huippupetona erinomainen ympäristön tilan indikaattori. Samanaikaisesti se komeana petolintuna nauttii kansan keskuudessa ihailua ja suojelua.

Merikotkan suojelu ja kannanseuranta Suomessa on Sääksisäätiön vastuulla. Merikotka on edelleen Euroopan laajuisesti lintudirektiivin 1-liitteen laji. Suojelustatuksen muuttuminen elinvoimaiseksi ei ole näkyvästi heikentänyt lajin pesäpaikkojen turvaamista, sillä tämän ison petolinnun suojelu on yhteiskunnassa laajalti hyväksyttyä. Merikotka on kuitenkin pesinnän alkuvaiheessa helmikuusta toukokuuhun herkkä häiriölle. Vuosittain 30–40 % pesinnöistä keskeytyy alkuvaiheessaan.

Suurimmat uhkatekijät merikotkalle olivat vuonna 2024 varsin samanlaisia kuin aiemminkin: varomaton metsätalous, lintuinfluenssan leviäminen Pohjois-Eurooppaan sekä tuulipuistojen rakentaminen.

Pesintärauhan turvaaminen ja pesäpaikkojen suojelu on ollut keskeisen tärkeää kautta vuosikymmenten. Yhteistyötä metsäviranomaisten ja metsäalan ammattilaisten kanssa on kehitetty vähän eri tahtiin eri puolilla maata. Vuonna 2022 saavutettiin tässä yhteistyössä merkittävä edistysaskel, kun Suomen Metsäkeskus antoi metsäalan toimijoille ohjekirjeen ”Metsänkäsittelyn ohje merikotkan pesän lähistöllä”. Vastaavanlainen ohje julkaistiin samanaikaisesti myös koskien maakotkan ja kalasääsken pesien ympäristöjä.

Sääksisäätiö

Ohjekirjeessä määritellään merikotkan pesän ympärille suojavaoähyke (50 m säteellä) ja häiriövaöhyke (50–500 m), joilla metsänkäsitteytoimia ohjeistetaan. Tämä kirje kokoa ja yhtenäistää eri tahojen aiemmin julkaisemia epävirallisia ohjeita, ja antaa pesien ja pesintöjen suojelutoimille nyt virallisen aseman.

Merikotkatyöryhmän toimesta on seurattu ohjekirjeen vaikutusta. Vuonna 2024 koko maassa merikotkan pesien häiriövaöhykkeeseen tai suojavaoähykkeeseen osui 456 metsänkäsitteilyilmoitusta ja kalasääsken osalta 1020 tapausta. Sovitun toimintamallin mukaan Metsäkeskus on tämän jälkeen ohjeistanut maanomistajaa ja/tai hakkuun suorittajaa toimintatavoista petolinnun pesimärauhan turvaamiseksi. Metsänkäyttöilmoitusten voimassaoloaika on 3 vuotta, ja vasta vuonna 2025 voidaan odottaa kaikkien toimenpiteiden olevan ohjeistuksen piirissä. Samalla kuitenkin tiedetään, että kotitarvehakkuut ja alle 13 cm läpimitaltaan olevan puun otto metsästä eivät ole metsänkäyttöilmoitusten piirissä.

Tämän jälkeen on entistä tärkeämpää se työ, jota Sääksisäätiö tekee kootessaan vuosittain tiedot aktiivisista pesistä ja toimittaessaan tiedot sekä käyttämättömistä että pudonneista pesistä Luomuksen ylläpitämään pesien seurannan tietokantaan.

Ahvenanmaan maakuntahallitus oli edelleen aktiivinen hankkeessa, jossa selvitetään mahdollisuuksia suojella saariston haahkoja merikotkan predaatiolta. Lågskärin saari on hankkeessa pilottikohteena, sillä siellä pesii maamme suurin haahkayhdyskunta. Maakuntahallitus myönsi vuonna 2024 (kuten myös 2023) lupia merikotkan tappamiseen saarella. Kuluneena vuonna kuitenkin KHO esti ampumislupapäätöksen toimeenpanon, ja luontojärjestöjen valitus molempien vuosien päätöksistä odottaa edelleen oikeuden ratkaisua. Vuonna 2024 Lågskärin haahkat pesivät ennätysellisen runsaina ja poikastuotto näytti olevan hyvä, mihin myös loppukevään suotuisat säät lienevät vaikuttaneet.

Pesätarkastus koko Suomessa vuonna 2024

Merikotkan pesien tarkastus tehdään koko maassa vapaaehtoistyönä, jonka Sääksisäätiö organisoii. Noin 140 Säätiön merikotkatyöryhmän vapaaehtoisia pesätarkastajia työskenteli maastossa, ja heidän toimestaan tarkastettiin kuluneena vuonna 1312 merikotkan pesää (edellisinä vuosina 1210 ja 1188 pesää) koko Suomen alueella. Kaikki pesät eivät kuitenkaan ole aina asuttuja, vaan paikallisen kotkaporin vaihtopesiä. Tarkastetuista reviereistä oli asuttuja 740 (640 ja 626) ja näillä poikaspesiä 436 (edellisenä vuonna 432). Jälkikasvua varttui yhteensä 707 (675 ja 699).

Näiden lukujen perusteella voidaan todeta, että merikotkakanta on tällä hetkellä vahva ja se tunnetaan varsin hyvin, vaikkakin pieni osa pesistä jää aina pesätarkastajilta löytämättä. Tärkein esiintymisalue on Saaristomeri (ml. Ahvenanmaa), mutta nykyään lajia esiintyy kaikkialla rannikoilla ja merensaaristossa. Saaristomeren kanta ei enää kasva, mutta sisämaassa laji vahvistuu pikkuhiljaa. Myös Saimaan vesistöissä todettiin vuonna 2024 ensimmäistä kertaa yli sataan vuoteen merikotkan pesintä.

Merikotkatyöryhmän kenttätyö on järjestetty seitsemän aluetyöryhmän avulla, jotka organisoivat pesätarkastukset varsin itsenäisesti. Poronhoitoalueella inventoinneista vastaa Metsähallitus. Ahvenanmaan pesien tarkastuksen kustantaa Ålands Penningautomatförening ja Nåtön biologinen asema. Työ sekä poronhoitoalueella että Ahvenanmaalla tapahtuu kuitenkin merikotkatyöryhmän ohjeistuksella ja raportointivälineillä. Ahvenanmaalla ja poronhoitoalueella pesien tarkastuksessa käytetään apuna helikopteria, mikä helpottaa maasta käsin toimivien pesätarkastajien työtä, sillä tyhjillä tai epäonnistuneilla pesillä ei tarvitse käydä erikseen. Helikopteri helpottaisi työtä myös eräillä muilla tärkeillä esiintymisalueilla, mutta laajempaan käyttöön ei ole ollut toistaiseksi varaa.

Sääksisäätiö

Pesien tarkistukseen käytetty työmäärä sekä auto- ja venekilometrit tallennetaan muiden tietojen ohessa. Vuonna 2024 käyttivät merikotkan pesätarkastajat työhön noin 6000 tuntia sekä ajoivat autolla 45 000 km ja veneellä 11 000 km. Näissä luvuissa eivät ole mukana helikopterilennot Ahvenanmaalla ja poronhoitoalueella.

Merikotkakannan pesinnän vuosittainen inventointi tuottaa tärkeitä seurantalukuja. Työryhmä organisoii laskennat, ohjeistaa tietojen tallennuksen, suorittaa laadunvarmistuksen sekä siirtää tiedot Lajitietokeskuksen tietokantaan. Viranomaiset saavat käyttöönsä Lajitietokeskuksesta merikotkien ja sääksien sekä yhdeksän muun petolinnun tarkat pesätiedot käytettäväksi maan- ja metsienkäytön suunnittelussa ja valvonnassa. Muut kuin viranomaiset (kuten konsultit ja tutkijat) saavat pesätiedot käyttöönsä nimettyyn tarkoitukseen aineistöpyynnön jälkeen, jos Luomuksen edustaja on hyväksynyt sensitiivisten lajien tietojen käyttötarkoituksen. Säätiön merikotkaryhmän seurantavastaava Heikki Lokki avustaa viranomaisia ja muita toimijoita merikotkan ja sääksen pesätietojen tulkinnaissa ja tarkennuksissa, kun tarvetta ilmenee.

Vuonna 2024 tietoja luovutettiin Sääksisäätiön toimesta useille kymmenille eri tahoille. Kattavat tiedot kaikista toimialueensa merikotkan pesistä luovutettiin kaikille ELY-keskuksille, koko maan tiedot Varsinais-Suomen ELY-keskukselle (jolla on vastuu lintujen suojelusta), Ahvenanmaan maakuntahallitukselle, Lajitietokeskukselle, Suomen Metsäkeskukselle sekä Metsähallituksen Luontopalveluille. Lisäksi rajatun alueen pesäpaikkatietoja luovutettiin kymmenille eri hankkeen suunnittelijoille (mm. tuulipuistoja, malminetsintää, voimajohtojen linjausta) sekä viidelle tutkijalle/tutkimusryhmälle, jotka selvittivät erilaisia merikotkaan tai saaristolinnustoon liittyviä kysymyksiä.

Vuosittaisia seurannan tunnuslukuja käytetään myös Itämeren eri osien tilan arvioinnissa. Merikotkan tuottokyky (productivity) on yksi HELCOM:n avainindikaattoreista (core indicators). Tuottokykyä ilmaistaan kolmella luvulla: poikastuotto (productivity, number of nestlings per checked occupied territory), poikuekoko (brood size, number of nestlings per successfully breeding pair) ja pesinnän onnistumisaste (breeding success in %, proportion of successfully reproducing out of all checked territorial pairs). Koko Saaristomerellä ja Pohjanlahden osalta nämä luvut antavat edelleen huolestuttavan tuloksen, vaikkakin merikotkakanta kokonaisuudessaan on ollut kasvussa ja muualla Itämeren rannikoilla myös tunnusluvut ovat hyvät. Vuonna 2024 mainitut HELCOM:n indikaattorit olivat merikotkan tärkeimmällä esiintymisalueella Saaristomerellä kaikkien kolmen indikaattorin osalta alle raja-arvojen.

Ympäristöministeriö myönsi keväällä Sääksisäätiölle petolintujen suojeluun toiminta-avustuksen, josta 11.396,79 € euroa käytettiin merikotkainventoinneissa syntyvien kulujen kattamiseen. Suurimman menon muodostivat pesätarkastajien polttoainekulut. Näiden kattaminen avustuksella mahdollisti inventointien läpiviennin koko maassa. Kaikki työ oli vapaaehtoistyötä eikä suuri osa maastotyön tekijöistä ota matkoistaan mitään korvausta. Lapin ja Ahvenanmaan maastotöiden kustannukset saatiin katettua toista tietä eivätkä ne kohdistuneet Sääksisäätiölle.

Merikotkaa koskeva tutkimus

Merikotkatyöryhmä kerää pesätarkastusten yhteydessä tutkimukselle tärkeää pitkäaikaisaineistoa merikotkan pesinnöistä ja pesimäympäristöistä. Tämän lisäksi työryhmä kerää näytemateriaalia ollen tärkeä yhteistyökumppani Turun yliopiston Biologian laitoksen merikotkatutkimukselle. Työryhmän panos on tutkimuksen kannalta korvaamatonta, sillä vastaavanlaisen pitkäaikaisaineiston kerääminen ei olisi mahdollista minkään yksittäisen tutkimusprojektin puitteissa.

Sääksisäätiö

Turun yliopiston Biologian laitoksen merikotkatutkimuksissa on viime vuosina hyödynnetty työryhmän keräämää sulkanäyteaineistoa merikotkien yksilöntunnistukseen. Pesiltä kerätyt aikuisten kotkien sulat ja poikasista kerätyt sulat mahdollistavat pesivien yksilöiden synnyinpesien selvittämisen, kun poikasnäytteistä saatuja genotyyppisiä verrataan aikuisnäytteistä saatuihin genotyyppisiin. Samasta yksilöstä aikuisena saadut näytteet puolestaan paljastavat yksilöiden pesimähistoriaa ja auttaa esimerkiksi reviirien määrittelyssä. Vuonna 2024 analysoitiin 332 aikuisen merikotkan sulkanäytettä ja 244 poikasen sulkaa. Vuosina 2020–2024 on analysoitu yhteensä 2897 aikuisen merikotkan sulkaa ja 1774 poikasen sulkaa, joiden perusteella on yhdessä valokuvista saatujen rengastunnistusten kanssa tunnistettu 398 merikotkayksilöä.

Yksilöntunnistusaineistoa voidaan hyödyntää monenlaisessa tutkimuksessa liittyen mm. yksilöiden liikkeisiin, habitaatin valintaan, hengissäsäilyvyyteen ja ympäristönmuutoksen vaikutuksiin. Tutkimusta tehdään tällä hetkellä väitöskirjatutkija Ida Penttisen ja tutkijatohtori Carina Nebelin toimesta professori Toni Laaksosen johdolla. Tutkimuksen teemoina ovat merikotkien habitaatin valinta, tuulivoiman vaikutus pesiviin merikotkiin, merikotkien talviruokinnan vaikutus sekä integroitu populaatiomalli, jolla pyritään mallintamaan populaation tähänastinen kehitys ja sen pohjalta ennustamaan tulevaa kehitystä.

Julkaisuja 2024

Penttinen, I., Nebel, C., Stjernberg, T., Kvist, L., Ponnikas, S., & Laaksonen, T. (2024). Large-scale genotypic identification reveals density-dependent natal dispersal patterns in an elusive bird of prey. *Movement Ecology*, 12(1), 16.

Nebel, C., Stjernberg, T., Tikkanen, H., & Laaksonen, T. (2024). Reduced survival in a soaring bird breeding in wind turbine proximity along the northern Baltic Sea coast. *Biological Conservation*, 294, 110604.

Lokki, H., Ekblad, C., Högmander, J., Laaksonen, T., Penttinen, I., & Stjernberg, T. (2024). Runsastuva merikotkakanta leviää hitaasti. *Linnut-vuosikirja*, 2023, 36-45.

Syyskuussa 2024 Kroatian Osijekissa järjestettiin merikotkiin liittyvä konferenssi, jossa käsiteltiin aiheita laajalla kirjolla. Suuriksi teemoiksi nousivat populaatioiden tila eri puolilla Eurooppaa, merikotkien uudelleenistutusprojektit, sekä lintuinfluenssan aiheuttama uhka. Paikalla oli edustusta myös Suomesta. Väitöskirjatutkija Ida Penttinen kertoi väitöskirjaansa sisältäviä tutkimustuloksia merikotkien habitaattileimautumisesta, tutkija Camilla Ekblad puhui merikotkien vaikutuksesta haahkoihin ja professori Toni Laaksonen puolestaan kertoi viimeisimpiä tutkimustuloksia tuulivoiman vaikutuksesta merikotkien selviytymiseen.

Tiedotus ja koulutus

Merikotkatyöryhmä käyttää sisäisessä viestinnässä apuna omaa sähköpostiverkkoa, joka on osoittautunut hyväksi välineeksi viestinnässä ja ohjeistuksessa. Verkkoa seuraavat kaikki pesätarkastajat ja merikotkia seuraavat lintuharrastajat.

Keskeinen osa merikotkatyöryhmän työtä on koordinoita ja ohjeistaa pesätarkastajien tekemää tietojen ja näytteiden keruuta sekä poikasten rengastusta. Merikotkatyöryhmä on perinteisesti järjestänyt Valkeakosken Päivölässä tammikuussa merikotkan ja sääksien pesätarkastajille koulutustilaisuuden, jossa myös annetaan palautetta mm. pesimätuloksesta

Sääksisäätiö

eri alueilla ja tekeillä olevien tutkimusten tuloksista. Vuoden 2024 seminaariin osallistui 51 pesätarkastajaa ja tutkijaa.

Ohjelma oli seuraavanlainen:

- Hannu Tikkanen: Suuret petolinnut tuulivoimasuunnittelussa
- Torsten Stjernberg ja Toni Laaksonen: Kokemuksia helikopterista merikotkan pesien tarkastuksessa Ahvenanmaalla
- Pertti Saurola: Miksi pesivien sääksiparien valokuvaaminen on tärkeää?
- Camilla Ekblad: Merikotkan vaikutus haahkan levinneisyyteen
- Pekka Rusanen: Merikotkan vaikutuksia merimetsoyhdyskuntiin
- Juhani Karhumäki: 55 vuotta ja yli 1000 sääkseä Salon seudulla
- Heikki Kainulainen: Lapin sääkset
- Heikki Lokki: Merikotkan pesintä 2023 ja muita kuulumisia
- Ida Penttinen: Mitä sulat kertovat meille merikotkien liikkeistä ja habitaatin valinnasta
- Tapio Osala: Uusien sääksen ja merikotkan pesien tarkastajien perehdyttäminen tehtäviin
- Heikki Lokki: Suuret petolinnut ja metsätalous

Sääksisäätiöllä on hyvin toimivat nettisivut (www.saaksisaatio.fi). Ne ovat edustavat ja niissä on paljon tietoa merikotkasta sekä sitä koskevasta tutkimuksesta ja suojelutyöstä. Yhteydenpidon helpottamiseksi merikotkaa koskevissa asioissa säätiöllä on käytössä suora sähköpostiosoite merikotka@saaksisaatio.fi, johon ohjataan kysymykset, havainnot ja muut yleisöltä tulevat kommentit. Vuoden mittaan tähän osoitteeseen tuli jonkin verran paikallisten ihmisten havaintoja merikotkasta ja sen pesinnästä. Myös kysymyksiä ja ongelmia tuli tätä kautta työryhmän tietoon. Näihin vastattiin mahdollisimman nopeasti. Nettisivujen ja suoran merikotka-osoitteen tunnettavuutta on syytä lisätä edelleen.

Merikotkatyöryhmän kokoonpano

Sääksisäätiön merikotkaryhmä vastasi Suomen merikotkakannan seurannasta vuonna 2024. Merikotkatyöryhmän koordinaatioryhmään kuuluivat seuraavat henkilöt: Jouko Högmänder (pj), Camilla Ekblad (sihteeri), Heikki Lokki (seurantavastaava), Toni Laaksonen (tutkimusvastaava), Pekka Rusanen (Syken edustaja), Teemu Honkanen (Varsinais-Suomi), Torsten Stjernberg (Ahvenanmaa), Seppo Keränen (Satakunta), Juhani Koivusaari (Merenkurkku), Stefan Siivonen (poronhoitoalue), Vesa Hyyryläinen (Kainuu ym.) ja Hannu Ekblom (Suomenlahti).

Haukka- ja pöllötyöryhmä

Työryhmän puheenjohtajana v. 2024 toimi Erkki Korpimäki ja muut jäsenet olivat Heidi Björklund, Tomi Hakkari, Kim Hietikko, Hannu Lehtoranta, Heikki Lokki, Stefan Siivonen, Matti Suopajarvi, Risto Tornberg ja Jari Valkama. Ryhmä toimii muiden työryhmien tapaan Sääksisäätiön hallituksen ohjauksessa.

Tuulivoimat ja pöllöjen pesintä

Syksyllä 2023 käynnistettiin Sääksisäätiön tuella hanke, jossa tutkitaan tuulivoimaloiden vaikutuksia helmi- ja lapinpöllön elinympäristön valintaan ja pesimämenestykseen. Hanke on ainutlaatuinen sekä Suomessa että muualla, koska aikaisemmin ei ole tutkittu tuulivoimaloi-

Sääksisaatio

den vaikutuksia pääasiassa kuulon avulla saalistavien metsissä elävien pöllöjen elämään.

Keväällä 2024 tarkastettiin maastoonviedyt helmipöllön pöntöt (97) ja lapinpöllön pesälavat (15). Alueella vallitsi poikkeuksellisen syvä myyrrien pohjavuosi eikä pöntöistä tavattu yhtään pesivää helmipöllöä. Sama tilanne oli myös pesälavojen kohdalla. Vuoden aikana sijoitettiin loput pöntöt (3) ja lavat (85) paikoilleen tuulivoimaloiden ympärille, joten hanke on suunnitelman mukaisesti käynnistynyt.

Koska pöllöjen pesimätiheys on alhainen varsinkin huonoina myyrävuosina ja koska tutkimus on tärkeää toistaa myös muualla. Kajaanin ja Pyhännän alueelle Piiparinmäen tuulipuiston metsiin viedään 100 helmipöllön pönttöä kymmenen tuulivoimalan ympäristöön samoille etäisyyksille kuin Meri-Lapissa, Simon ympäristössä. Helmipöllön pöntöt rakennetaan kesällä ja syksyllä 2025 ja ne viedään maastoon syksyn aikana. Helmipöllön pöntöt tarkistetaan kolmen vuoden ajan ja tutkimushanke kestää vuoteen 2028. Pönttöjen sijoittamisesta sekä tarkastamisesta ja pesimämenestyksen seurannasta huolehtii rengastaja Vesa Hyyryläinen työryhmineen.

Harvialan petolintuhanke

Metsissä pesivien haukkojen ja pöllöjen suojelun ja metsätalouden sovittaminen yhteen on osoittautunut lähes ylivoimaiseksi tehtäväksi. Vuonna 2022 perustettiin Janakkalan Harvialan UPM:n metsäalueelle (8.000 ha) kokeiluhanke, jossa selvitetään metsähaukkojemme ja pöllöjen selviämistä talousmetsissä. Alueelle sijoitettiin lukuisa määrä pöllönpönttöjä ja haukkojen tekopesiä eri tyyppisille metsäkuvioille ja tieto niistä tallennettiin yhtiön tietokantaan.

Keväällä 2024 verkostoa täydennettiin vielä tuulihaukan pesälaatoilla (10), jotka sijoitettiin uudistusalojen reunametsään samoin kuin nuolihaukalle järvien rannoille rakennetuilla tekopesillä (5). Syksyllä sijoitettiin tutkimusalueelle aiemman kahden lisäksi kolme lapinpöllön pesälavaa. Myyräkanta oli metsäalueella keväällä vähissä ja kevään kuunteluissa kuultiin ainoastaan viirupöllöjen ääniä. Pöllöjen pesintä pöntöissä jäi vähäiseksi ja kaikki helmipöllön pöntöt olivat tyhjiä samoin kuin varpuspöllön pöntöt. Viirupöllöjä pesi pöntöissä 4 ja yksi löytyi luonnonkolosta. Haukkojen tekopesien tarkastus ei tuottanut tulosta sekään. Luonnonpesistä löytyi kolme kanahaukan pesää ja hiirihaukan pesä sekä asuttu reviiiri. Alueen yleisin petolintu varpushaukka ei ole vielä tarkemman tutkimuksen kohteena ja pesäpaikkatietoja on vasta kaksi. Vuonna 2025 on tarkoitus rakentaa jatkuvan kasvatuksen korpimetsäkohteille varpushaukalle tekopesiä (10), joista on saatu hyviä kokemuksia.

Harvialan kokeilualueella tarkkaillaan alueella esiintyvien petolintulajien pesintää. Tavoitteena on muutaman alkuvuoden jälkeen käyttää kohteita metsäammattilaisten, metsänomistajien ja lintuharrastajien koulutukseen. Evon metsäopiskelijat vierailivat 11.9. Harvialan alueella perehtymässä petolintujen suojelun mahdollisuuksiin talousmetsissä.

Erittäin uhanalaiset petolinnut

Vuoden 2019 uhanalaisarvioinnin mukaan piekana, mehiläishaukka ja huuhkaja ovat erittäin uhanalaisia petolintuja. Ilmari Häkkinen ja Mikko Jokinen ovat suorittaneet Tunturi-Lapissa piekanojen pesätarkastuksia Enontekiön ja Utsjoen alueella vuodesta 2015. Vuosi 2024 oli pesinnän suhteen pohjavuosi ja tarkastetuista 55 reviiiristä vain kaksi tuotti rengaspoikasia. Myyrrien voimakas syklinen kannanvaihtelu on palannut entiselleen ja se näkyy selkeänä myös myyräspesialistin, piekanan pesinnässä.

Mehiläishaukan ravintoa koskeva selvityksen aineistonkeräys saatiin päätökseen vuonna 2023 ja riistakameroiden kuvamateriaali on parhaillaan analysoitavana sveitsiläisen yhteistyökumppanin toimesta.

Huuhkaja on Suomessa nykyisin erittäin uhanalainen laji. Vuonna 2016 ilmestyneessä Pirkanmaan Linnusto kirjassa huuhkaja luetaan Pirkanmaalla vaarantuneeksi ja kanta-arvio on teoksessa 160-220 paria. Vuonna 2024 Jere Toivolan toimesta tarkastettiin Keski- ja Etelä-Pirkanmaalla 47 reviiriä joista asuttuja oli 43 ja näistä munittuja oli 27. Poikastuotto näillä reviireillä oli hieman kymmenen vuoden keskiarvoa parempi. Huuhkajakannan laskun syyt ovat moninaiset. Nykyään huuhkajakantaa kurittaa etenkin kasvanut liikenne, joka on rengaslöytöjen perusteella suurin yksittäinen syy aikuisten lintujen kuolleisuuteen.

Työryhmän jäsen, dos. Risto Tornberg on laittanut tiedostoon erittäin uhanalaisen huuhkajan ainutlaatuisen pitkäaikaisen ravinnonkäyttö- ja pesimämenestysaineiston, jonka FL Kauko Huhtala on avustajineen kerännyt ja määrittänyt Keski-Pohjanmaalta vuosina 1966-2015. Aineiston perusteella tutkitaan pienten kunnallisten kaatopaikkojen sulkemisen vaikutuksia huuhkajan rottaravinnon käyttöön ja sitä kautta pesimämenestykseen sekä riistakantojen (kuten kanalintujen ja metsäjänisten) vähenemisen yhteyksiä huuhkajan ravinnon käyttöön, poikastuottoon ja kannan voimakkaaseen vähenemiseen. Aineiston tilastoanalyysit on tehty ja artikkelin käsikirjoituksen raakaversio on laadittu v. 2024 aikana.

Julkaisut

Máca, O., Kouba, M., Langrová, I., Panská, L., Korpimäki, E. & González-Solís, D. 2024: The Tengmalm's owl *Aegolius funereus* (Aves, Strigidae) as the definitive host of *Sarcocystis funereus* sp. nov. (Apicomplexa). – *Frontiers in Veterinary Science* 11 – 2024: 1-7.

Stehlíková Sovadinová, S., Kouba, M., Ševčík, M., Tulis, F., Bušina, T. & Korpimäki, E. 2024: Home range size of Tengmalm's owl offspring during the post-fledging dependence period in Central and North Europe. – *Frontiers in Ecology and Evolution* 12:1347916: 1-14. DOI10.3389/fevo.2024.1347916

Kujala, I. Pöysä, H. & Korpimäki, E. 2024: Interactive effects of agricultural landscape heterogeneity and weather conditions on breeding density and reproductive success of a diurnal raptor. – *Ecology and Evolution* 2024;14:e11155: 1-13. <https://doi.org/10.1002/ece3.11155>

Kouba, M., Bartos, L., Tulis, F., Stehlíková Sovadinová, S. & Korpimäki, E. 2024: Survival rates and causes of death in Tengmalm's owl offspring during the post-fledging dependence period in Central and North Europe. – *Front. Ecol. Evol.* 12:1388643. doi: 10.3389/fevo.2024.1388643

Stehlíková Sovadinová, S., Mekadim, C., Kouba, M., Mrázek, J. & Korpimäki, E. 2024: Molecular sex determination of Eurasian pygmy owls (*Glaucidium passerinum*): a comparison of three primer pairs. – *Scientific Reports* 14:16397

Hochleitner, L., Korpimäki, E., Chakarov, N., Isaksson, C., Nebel, C., Renner, S. C., Vasko, V., Voigt, C., Terraube, J. & Sumasgutner, P. 2025: Diet diversity, individual heterozygosity and habitat heterogeneity influence health parameters in Eurasian kestrels (*Falco tinnunculus*). – *Ibis* 167: 145–160. doi: 10.1111/ibi.13345

Honkala, J., Lehikoinen, P., Saurola, P. & Valkama, J. 2024: Petolintuvuosi 2023 – Tunturi-Lapissa myyrähuippu, muualla ei – Linnut vuosikirja 2023: 66-77.

Viestintäryhmä

Viestintäryhmän puheenjohtajana toimi Markku Hyvärinen. Sääksisäätiön kotisivuilla oli sekä Uutiset- että Fb -sivustolla esillä ajankohtaisia aiheita, joita Anu Turku ja Jonna Viisainen välittivät lukijoille. Sääksenpesille asennetut kamerat Janakkalassa, Paltamossa ja Muoniossa olivat jälleen yleisön kiinnostuksen kohteena herättäen lukuisia kysymyksiä pesätapahtumista. Juhani Koivu raportoi ansiokkaasti Janakkalan kameran tapahtumia Hämeen Sanomiin pesintäkauden eri vaiheissa. Markku Hyvärinen ja Ilmari Häkkinen kommentoivat WWF:n Saimaan sääksikameran yleisökysymyksiä ja Vesa Hyyryläinen satelliittisääksien liikkeitä Yle-Luonto ohjelmissa.

Luomuksen ja Sääksisäätiön yhteistyönä valmistui kiipeilyn turvallisuusohje rengastajille ja sen on luettavissa Lintuvaaran sivuilla netissä. Koulutusta on tarkoitus jatkaa eri puolilla maata pidettävissä tilaisuuksissa.

Yhteistyö Lammin biologisen aseman kanssa

Lammin biologisen aseman tutkija Hanna Rosti otti yhteyttä Sääksisäätiöön, kun aseman ja Maanmittauslaitoksen yhteisessä tutkimuksessa nousi esiin kiinnostavia helmipöllöhavaintoja. Yhteydenoton pohjalta kehitettiin tutkimussuunnitelma, jossa selvitetään bioakustisella seurannalla pöllölajistoa ja muita petolintuja UPM:n Harvialan metsissä Janakkalassa. Alueelle on sijoitettuna huomattava määrä pöllönpönttöjä ja tekopesiä. Seuranta alkaa helmikuussa 2025.

Näyttelyt

Sääksisäätiön valokuvanäyttely palasi kierrokseltaan eri puolilta maata ja se laitettiin alkukesän ajalle näytteille Sääksikeskuksen tiloihin. Loppukesän ajan seinillä oli Pirkanmaalaisten naiskuvaajien luontokuvanäyttely ja Jorma Piipon lintuvalokuvia Pohtiolammelta.

Hallinto ja muu toiminta

Sääksisäätiön hallitukseen kuului vuonna 2024 yhdeksän jäsentä (taustayhteisö/asiantuntemus)

Ilmari Häkkinen, puheenjohtaja - BirdLife Kanta-Häme
Vesa Hyyryläinen, varapuheenjohtaja - BirdLife Suomi
Markku Hyvärinen, toimitusjohtaja, viestintäryhmän puheenjohtaja
Heikki Kainulainen, sääksityöryhmän puheenjohtaja
Erkki Korpimäki, haukka- ja pöllötyöryhmän puheenjohtaja
Toni Laaksonen, petolintuasiantuntija Turun yliopisto
Heikki Lokki, petolintuasiantuntija Helsingin yliopisto
Ossi Nokelainen, petolintuasiantuntija Suomen luonnonsuojeluliitto ry, Jyväskylän yliopisto
Jari Valkama, petolintuasiantuntija Luomus

Sääksisäätiö

Merikotkatyöryhmän puheenjohtaja Jouko Högmänder toimi hallituksen ulkopuolisena asiantuntijana.

Säätiön vuosikokous pidettiin 28.2. etänä samoin kuin syyskokous 20.11. Keväällä pidettiin sähköpostikokous 28.5, jossa päätettiin YM:n avustuksen käytöstä.

Säätiön talous

Sääksisäätiön tärkeimmät tulolähteet ovat olleet edellisvuosien tapaan Pohtiolammen Sääksikeskuksen piilokojujen vuokratulot ja tuotemyynti. Koronan vaikutus näkyi vielä vuonna 2024 kuvaajien ja vierailijoiden lukumäärässä samoin kuin myös Venäjän aloittamat sotatoimet Ukrainassa estäen venäläisten kuvaajien käynnit. Ympäristöministeriön petolintujen suojelutyöhön myöntämä valtionapu (16.000 €) oli merkittävin yksittäinen avustus. Tämän lisäksi useat henkilöt ovat antaneet lahjoituksena matkakulunsa säätiölle ja järjestäneet materiaaliapua Sääksikeskuksen tarpeisiin.

Sääksisäätiön sijoitusten tilanneraportti 16.2.2025

1. Kiinteistörahaston arvo 50.630 € (sijoitettu 50.000 €). Kiinteistöjen arvostuksia on jouduttu laskemaan, mutta pahin on selvästi takana nyt kun inflaatio helpottaa ja korkoja ei enää todennäköisesti nosteta. Tarvetta kiinteistöille on edelleen olemassa ja tuleva vuosi näyttää selvästi paremmalta.
2. Nokia ja Shell kuponki autocall arvo 13.586 €. Nokia nyt 7% kuponkitason alapuolella, mahdolliset väliin jäävät tuottojen maksut jäävät odottamaan tulevia tarkastuspäiviä. Maksettua korkoa tähän mennessä 15,72%. Sijoituksen takaraja on 14.10.2027.
3. Yritysrahoitus 20.000 €, arvo nyt 22.890 € (+14,5%) noin kahden vuoden ajalta, vuotuinen tuotto 6.5-7%.

Sijoitusten kokonaisarvo on **87.106 €** 17.2.2025

Apurahat

Sääksisäätiön tärkeä toimintatapa on tukea petolintujen suojelua ja tutkimusta myöntämällä apurahoja. Vuosikokouksessa 28.2.2024 hallitus jakoi apurahoja seuraaville henkilöille yhteensä 2158 €:

Pertti Koskimies: Kaakkois-Suomen sääksitutkimus

Teemu Honkanen: Sääksiseurantaa Saaristomerellä ja Etelä-Savossa

Tapani Rantahalvari ja työryhmä: Sääksen pesintään soveltuvan tornin rakennuskustannuksiin Ylläslompolon suoalueelle.

Kai Leppimäki: Sääksitutkimuksen ja suojelutyön tehostamiseen Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa.

Hallitus hyväksyi edellisen vuoden apurahansaajien raportit samoin kuin Ida Penttisen vuonna 2022 saaman apurahan raportin.

Säätiön edustustehtävät

Markku Hyvärinen on edustanut säätiötä toimintaryhmässä Linnaseutu ry ja Ilmari Häkkinen BirdLife Kanta-Hämeessä sekä yhteyshenkilönä Vanajavesikeskukseen ja Metsähallitukseen. Juhani Koivu on edustanut säätiötä Hämeenlinnan seudun luonnonsuojeluyhdistyksessä ja toimintaryhmä Kantri ry:ssä. Heikki Lokki ja Jari Valkama ovat toimineet yhteyshenkilöinä Luomuksen ja Suomen Metsäkeskuksen suuntaan.

Vesa Hyyryläinen on jatkanut työtään säätiön edustajana ja petolintuasiantuntijana useissa ohjaus- ja valmisteluryhmissä Kainuun maakunnan alueella. Säätiön asiantuntija Hannu Tikkanen on ollut mukana tuulivoimaloiden ympäristövaikutusten arvioinnissa mm maakotkan osalta. Ilmari Häkkinen on osallistunut petolinturengastajan kiipeilyn turvallisuusoppaan päivitykseen yhteistyössä Luomuksen kanssa sekä yhteistyöhön arboristien järjestön Suomen Puunhoidon yhdistyksen kanssa.

Säätiön tilintarkastuksen suoritti tilintarkastusyhteisö Auditus Tilintarkastus Oy.

Merkkipäivät ja huomionsoitukset

Säätiö muisti joukostamme poistuneiden läheisiä adresseilla:

Jyrki Savolainen 31.5.2024
Raimo Uusitalo 8.10.2024
Heikki Tamminen 30.09.2024

Sääksisäätiö palkitsi toiminnassa pitkään mukana olleita henkilöitä Sääksikeskuksen päätöstilaisuudessa 12.10.2024 kuvatauluin:

Juhani Lokki, Kari Pajula, Jukka Syrjänen, Jonna Viisainen, Anu Turku, Risto Mattila, Olli Lehtimäki, Yrjö Kuronen, Sirpa Pursiainen, Jorma Yrjölä, Heikki Toivonen, Dick Forsman, Tapani Piippo, Heikki Mäenpää, Simo Loisa, Outi Puolakka, Ilmari Häkkinen, Markku Välimaa, Heikki Kainulainen, Jukka-Pekka Leskinen, Sonja Danielsson, Riitta Pouttu, Pertti Salolainen, Pertti Saurola, Jouko Alhainen, Juhani Koivu, Harri Koskinen, Juhani Kairamo.